Gemeente Midden-Delfland

Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl

cittaslow

Aan de gemeenteraad

Ons kenmerk 000012442
Uw brief van
Bijlagen

Onderwerp
Opbrengst weidevogelgesprekken

Datum
19 april 2022

Geachte mevrouw, meneer,

Uit weidevogeltellingen blijkt dat het broedsucces van de grutto in ons gebied gemiddeld gezien onvoldoende is om de soort in stand te houden. Daarnaast wijzigde de samenstelling van het Weidevogelpact Midden-Delfland[1]. Vanwege voorgaande twee redenen voerden wij gesprekken met alle partijen die betrokken zijn bij weidevogels en weidevogelbeheer in ons gebied.

Doel van de gesprekken was in kaart te brengen welke partijen momenteel welk aandeel leveren in weidevogelbeheer, hoe deze partijen georganiseerd zijn en in welk verband zij samenwerken. We wilden ook identificeren welke mogelijkheden er zijn om structurele, evidencebased samenwerking rond het thema weidevogels te initiëren of te verbeteren.

Wij zegden u toe u te informeren over de inhoud van de gevoerde gesprekken. Dat doen wij in deze brief. Ook geven we aan welke mogelijkheden er volgens betrokkenen zijn om het broedsucces van de grutto en andere weidevogels positief te beïnvloeden, direct en op (middel)lange termijn.

AANPAK EN STRUCTURERING GESPREKKEN

We voerden gesprekken met de volgende partijen:

- Wildbeheereenheid
- LTO Noord afdeling Delflands Groen
- Hoogheemraadschap van Delfland
- Staatsbosbeheer
- Natuurlijk Delfland (voorheen KNNV Delfland)
- Natuurmonumenten
- Agrarische Natuurvereniging Vockestaert
- Vogelwerkgroep Midden-Delfland
- Provincie Zuid-Holland

We spraken met alle partijen over:

- De eigen betrokkenheid bij weidevogelbeheer
- Welke andere partijen in Midden-Delfland actief zijn
- Met welke partijen wordt samengewerkt
- Wat goed gaat en waar uitdagingen liggen
- Wat er moet gebeuren om de weidevogels in Midden-Delfland te houden

[1] LTO Delflands Groen heeft zich teruggetrokken uit het Pact vanwege verschil in inzicht over de aanpak van het Pact.

FSC MIX Van verantwoorde herkomst FSC® C017135

De uitkomsten van de gesprekken zijn gegroepeerd in de volgende thema's:

- Samenwerking van partijen en hun aanpak
- Percelen en weidevogelbeheer
- Verdienmodel van de boer
- Predatiepreventie en -beheer
- Planning en monitoring

Hieronder leest u per thema een samenvatting van de huidige situatie. Daarnaast staat beschreven welke wensen en kansen partijen zien voor de korte en (middel)lange termijn.

SAMENWERKING VAN PARTIJEN EN HUN AANPAK

In Midden-Delfland is sprake van een hoge mate van betrokkenheid op het thema weidevogels. Er gebeurt al decennialang veel op het gebied van weidevogelbeheer. Alle betrokkenen vertellen dat veel partijen zich ieder op eigen wijze inzetten voor behoud van de weidevogel in Midden-Delfland. Er bestaat een breed gedeelde wens tot verbetering van de weidevogelstand. Het broedsucces moet omhoog om de weidevogel op langere termijn in het gebied te kunnen houden.
Er is veel onderlinge waardering voor wat de verschillende organisaties doen. Met name de rol van de Vogelwerkgroep Midden-Delfland wordt als zeer waardevol omschreven. De lijnen tussen betrokkenen zijn over het algemeen kort. Veel mensen kennen elkaar en weten elkaar gemakkelijk te vinden. Samenwerking tussen alle betrokkenen wordt door alle partijen gezien als noodzakelijke voorwaarde voor succes.

Uit de gesprekken blijkt dat er een grote diversiteit bestaat aan aanpakken, samenwerkingsverbanden en initiatieven. Hieronder volgt een (onvolledige) opsomming:

- Het Weidevogelpact: uitvoeren van weidevogelprojecten, zoals de herinrichting van het Kraaiennest, de realisatie van het weidevogelkerngebied in de Commandeurspolder en het experimenteren met nieuwe methodes om nesten en percelen te beschermen.
- De Agrarische Natuurvereniging Vockestaert, het Agrarisch Collectief en de Vogelwerkgroep Midden-Delfland: coördineren van Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb), hulp aan melkveehouders bij het uitvoeren van het weidevogelbeheer, etc.
- LTO Delflands Groen en de gemeente binnen het programma Duurzaam Boer Blijven (programma DBB): belonen van inspanningen voor verduurzaming van het melkveebedrijf. Een onderdeel hiervan is de inzet die gepleegd wordt op het behoud van de weidevogel.
- De Stichting Groenfonds Midden-Delfland (gemeenten Delft, Den Haag, Maassluis en Midden-Delfland): belonen van melkveehouders voor onder andere maatregelen in de sfeer van natuur en biodiversiteit, waaronder maatregelen die gunstig zijn voor de weidevogel.
- De Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland: in 2021 is een gebiedsvisie vastgesteld waar biodiversiteit en weidevogels onderdeel van uitmaken. De vervolgstap, het opstellen van een uitvoeringsprogramma, wordt momenteel genomen.
- Plannen op provinciaal en nationaal niveau, zoals het Actieplan Boerenlandvogels Zuid-Holland 2019-2027 van de provincie Zuid-Holland en het landelijke Aanvalsplan Grutto.

Deze samenwerkingsverbanden opereren grotendeels los van elkaar. De plannen zijn in beperkte mate op elkaar afgestemd.

PERCELEN EN WEIDEVOGELBEHEER

In het gebied wordt door verschillende partijen op verschillende plekken veel werk verzet voor de weidevogel. Op veel percelen in agrarisch- en natuurgebied is sprake van weidevogelbeheer (zie bijlagen 1 en 2). Daarnaast wordt gewerkt aan losse projecten, zoals de herinrichting van het Kraaiennest, de realisatie van het weidevogelkerngebied in de Commandeurspolder en een nieuw te realiseren weidevogelkerngebied in Oude Leede.

Ondanks alle maatregelen en projecten is het broedsucces nog onvoldoende om de grutto en andere weidevogels in stand te houden. Het Bruto Territoriaal Succes (BTS)[2] was in 2016 voor het totale gebied 45%. In 2021, een goed weidevogeljaar door gunstige weersomstandigheden, was het BTS voor het totale gebied 60%. Een BTS van boven de 65% geldt over het algemeen als noodzakelijk om de populatie in stand te houden (Jaarverslag 2021, Vogelwerkgroep Midden-Delfland).

Als belangrijkste oorzaken voor de teruglopende weidevogelstand noemen partijen het verloren gaan van leefgebied door rode en grijze ontwikkelingen (woningbouw en infrastructuur) en groene ontwikkelingen (recreatiegebieden en sportvoorzieningen). Partijen geven ook aan dat verspreid over het gebied sprake is van beheer dat onvoldoende of niet gericht is op het behoud van weidevogels. Ook noemen partijen predatie als mogelijke oorzaak voor de teruglopende weidevogelstand.

Een aantal partijen geeft aan dat verandering van eigenaar en beheer een negatief effect kunnen hebben op weidevogels en biodiversiteit. Percelen waarop jarenlang aan weidevogelbeheer is gedaan, kunnen bij een grondruil of overname van gronden in eigendom komen van een gebruiker die de beheercontracten na afloop van de lopende contractperiode niet verlengt. Daardoor kan weidevogelgebied verloren gaan. Volgens sommige partijen is hiervoor momenteel onvoldoende aandacht.

VERDIENMODEL VAN DE BOER

Partijen vertellen dat veel boeren aan weidevogelbeheer doen. Het aantal hectare weiland met agrarisch natuurbeheer neemt nog altijd toe. Het gaat dan met name om legselbeheer. Dat is in de basis een prima maatregel. Maar om kuikens ook daadwerkelijk vliegvlug te laten worden, is zwaarder beheer nodig. Uit de gesprekken kwam naar voren dat agrariërs op dit moment echter nog onvoldoende gecompenseerd worden voor de inkomstenderving die samenhangt met zwaardere vormen van weidevogelbeheer. Goed weidevogelbeheer is voor agrariërs economisch gezien nog niet aantrekkelijk.

Partijen geven aan dat de vergoedingen vanuit de Provincie en Stichting Groenfonds Midden-Delfland voor zwaarder weidevogelbeheer op dit moment te laag zijn. Men refereert aan Europese wetgeving, die bepaalt dat er een maximum geldt voor dit soort vergoedingen, omdat overheden anders onterechte inkomstenssteun zouden geven.

Op basis van het keurmerk On the way to PlanetProof beloont FrieslandCampina agrariërs met een duurzamere bedrijfsvoering met een hogere melkprijs per liter. De indicatoren van On the way to PlanetProof zijn ook afgestemd op de indicatoren uit het studieprogramma kringlooplandbouw binnen het programma DBB van de gemeente Midden-Delfland en LTO Delflands Groen. Hoe beter agrariërs scoren op de diverse indicatoren binnen het studieprogramma, hoe hoger de financiële vergoeding die de gemeente Midden-Delfland, het Hoogheemraadschap van Delfland en Rotterdam de Boer op! daar tegenover stellen. Het grootste deel van het huidige programma richt zich op het sluiten van de mineralenkringloop. Een aantal partijen vindt het aandeel voor biodiversiteit en weidevogelbeheer in deze set indicatoren klein.

PREDATIEPREVENTIE EN -BEHEER

Veel partijen geven invulling aan maatregelen die moeten voorkomen dat weidevogels ten prooi vallen aan verschillende (roof)vogels en andere predatoren. Voorbeelden van die maatregelen zijn habitatverbetering en nestbescherming.

[2] Het BTS is een maat waarmee het broedsucces kan worden weergegeven. Voor weidevogels is dit alleen goed te bepalen voor grutto's. De polders Aalkeetbinnenpolder, Foppenpolder en Vlietlanden zijn niet meegenomen in het 'totale' gebied.

Momenteel werkt het Agrarisch Collectief samen met een aantal andere gebiedspartijen aan een "predatiepreventie- en beheerplan". In dit plan wordt gekeken naar predatiepreventie en -beheer van bekende predatoren, maar ook naar (verwilderde) katten, die volgens een aantal betrokkenen een groot aandeel hebben in kuikenpredatie. Partijen geven aan dat samenwerking en afstemming op dit punt bemoeilijkt wordt door tegenstrijdige belangen (natuurbescherming vs. predatiebeheer) en stroperige processen verbonden aan vergunningverlening (voor bijvoorbeeld afschot en/of verjagen van bepaalde diersoorten).

PLANNING EN MONITORING

Het Agrarisch Collectief Midden-Delfland, Natuurmonumenten en de Vogelwerkgroep doen sinds de nulmeting in 2015 jaarlijks tellingen in het gebied om zicht te krijgen op de populatie weidevogels en het broedsucces (aantal vliegvlugge kuikens per nest).

Partijen onderstrepen het belang van objectieve, eenduidige werkwijzen en goed vergelijkbare telgegevens. Nestmonitoring wordt niet meer gedaan. Dit had een aantrekkende werking op predatoren, die door de monitoring snel in de gaten hadden waar de nesten zich bevonden. Welke invloed predatie heeft op het broedsucces is momenteel dus onbekend.

Er wordt vooral gedacht in maatregelen. Vastomlijnde ideeën of overkoepelende afspraken over hoe gemeten wordt en welke maatregelen welk effect hebben bestaan niet. Een meetbare doelstelling en integrale aanpak op het niveau van het Bijzonder Provinciaal Landschap ontbreken.

WENSEN, MOGELIJKHEDEN EN AANBEVELINGEN

Uit de gesprekken destilleerden we welke mogelijkheden er volgens betrokkenen zijn om het broedsucces positief te beïnvloeden, direct en op (middel)lange termijn.
Mogelijkheden voor de korte termijn zijn:

- Afspraken, afstemming en uitvoering predatiepreventie en -beheer in álle gebieden, ook van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Het overleg hierover breder trekken en indien nodig intensiveren.
- Biodiversiteit en weidevogelbeheer een prominentere plek geven in het programma DBB van LTO Delflands Groen en de gemeente Midden-Delfland.
- Aandacht voor behoud van bestaand(e) weidevogelbeheer(pakketten) bij bedrijfsovername en/of kavelruilen, de kavelruilcoördinator introduceren als gesprekspartner voor bijvoorbeeld Vockestaert en de Vogelwerkgroep, behoud van weidevogelbeheerpakketten en instandhouding landschappelijke waarden als uitgangspunt voor eigen gemeentegronden (ook in geval van kavelruilen).

Voor de (middel)lange termijn zien alle partijen nog mogelijkheden tot verbeterde samenwerking en afstemming tussen partijen en maatregelen. Partijen geven aan dat dit een absolute voorwaarde is om de weidevogel op langere termijn in Midden-Delfland te houden, en daarmee ook bij te dragen aan andere doelstellingen. De fragmentarische aanpak tot nu toe heeft immers onvoldoende resultaat. Gedacht wordt aan een 'Aanvalsplan Grutto' op het niveau van het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland. Daarin zou aandacht moeten zijn voor een aantal punten, namelijk:

- Een gezamenlijke inventarisatie van het probleem en de uitdaging.
- Formulering van gebiedsbrede doelen en een bijbehorende integrale, uitvoeringsgerichte aanpak in samenwerking met alle relevante partijen.
- Afspraken over dataverzameling (kwantitatief en kwalitatief) en frequentie van dataverzameling.
- Objectieve evaluatie van het effect van getroffen maatregelen.
- Advisering door derden (leren van andere gebieden).
- Een gezamenlijk platform waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn (onder leiding van een onafhankelijk voorzitter).

Daarnaast geven partijen aan dat het voor agrariërs economisch aantrekkelijk moet worden om de bedrijfsvoering aan te passen ten gunste van de weidevogel. Compensatie voor inkomstenderving van melkveehouders is niet genoeg. Inspanningen moeten ook echt beloond worden door middel van een structureel verdienmodel. Hoewel dit zeker niet geheel op lokaal niveau kan worden ingevuld, zien partijen toch de volgende mogelijkheden:

- Doorontwikkeling van de Kritische Prestatie Indicatoren binnen het programma DBB.
- Investeer in verwaarding van producten die bijdragen aan biodiversiteit, breid de stapeling van beloning uit, betrek dit thema bij de evaluatie van de Stichting Groenfonds Midden-Delfland.
- Werk op het niveau van het Bijzonder Provinciaal Landschap actief aan de identificatie van betere verdienmodellen van agrariërs die naast zuivel ook biodiversiteit produceren.

WAT TE DOEN MET DE UITKOMSTEN

De gesprekken zorgden voor veel positiviteit en betrokkenheid. Daarnaast leverde het waardevolle inzichten en aangrijpingspunten voor nieuw beleid en nieuwe maatregelen op. Met partijen spraken we af dat zij een samenvatting van de inhoud van de gesprekken ontvangen. Deze raadsinformatiebrief sturen wij hen ter informatie toe. Ook agenderen we de brief voor een volgend bestuurlijk overleg van de Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap. De opzet voor een weidevogelplan – een Aanvalsplan Grutto Midden-Delfland – dienen wij in voor het uitvoeringsplan dat uitvoering moet geven aan de visie voor het Bijzonder Provinciaal Landschap.

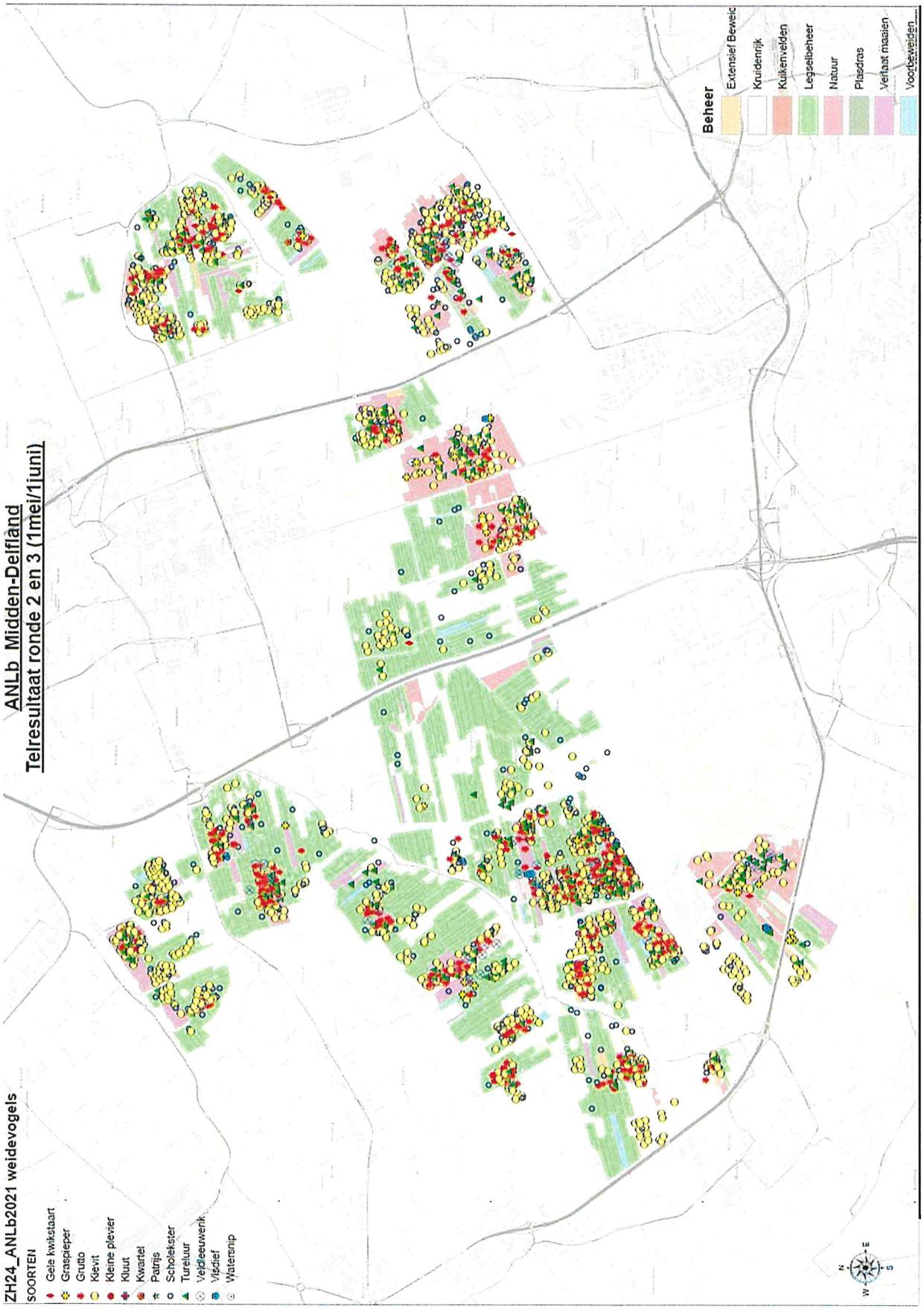
Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders,

Martien Born
Gemeentesecretaris

Arnoud Rodenburg
Burgemeester

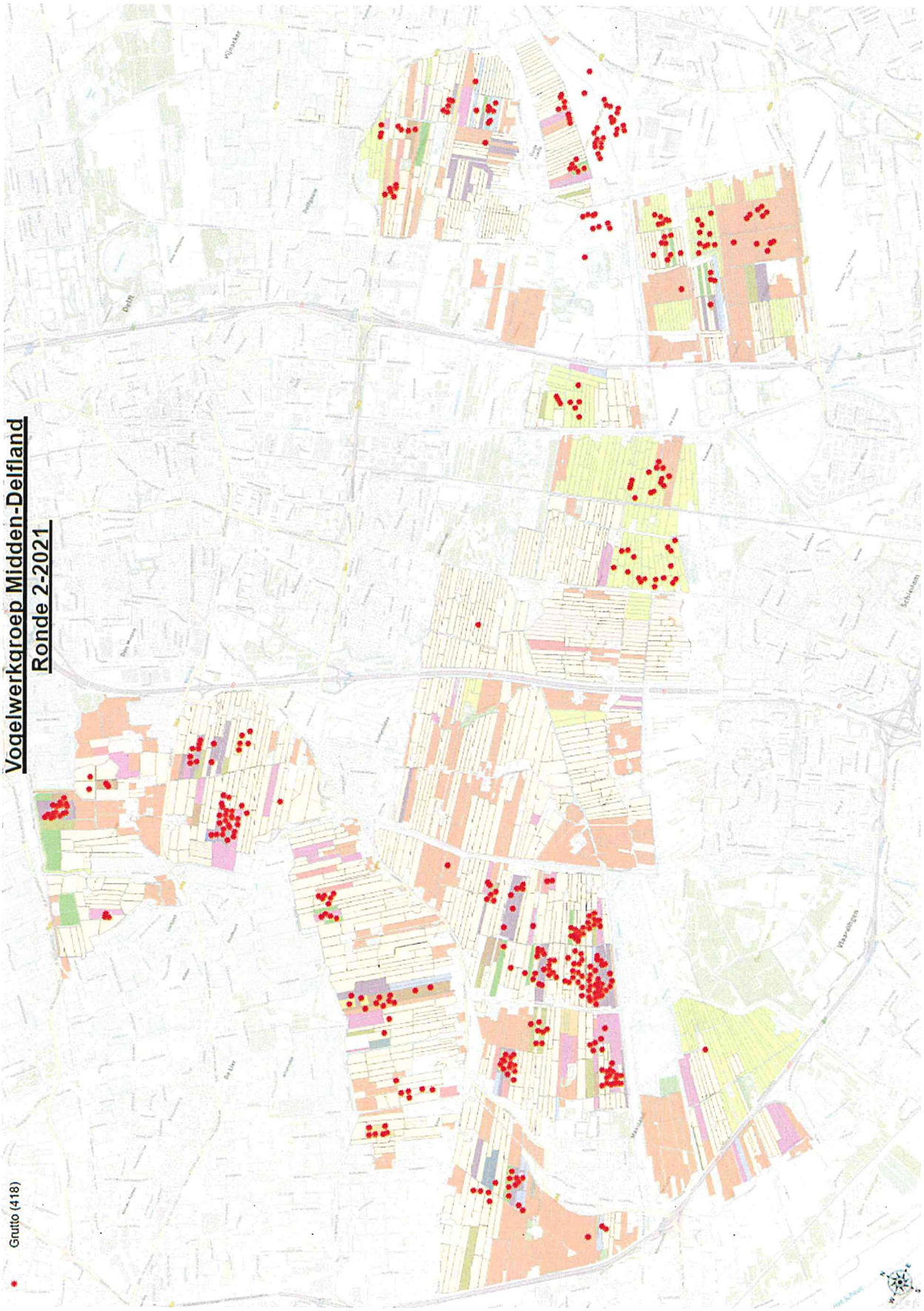
BIJLAGEN

Bijlage 1 – Kaartweergave ANLb en tellingen vogels in Midden-Delfland gebied (2021)

Bron: Vogelwerkgroep

Bijlage 2 – Kaartweergave aantal grutto's in Midden-Delfland gebied (2021)

Bron: Vogelwerkgroep